KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian: Europa w XVI i XVII w. (klasa 2 liceum)

Grupa A

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **B**

3. (1 pkt) **B**

4. (2 pkt) **(1) Ludwik XIV; (2) parlamentarną** — po 1 pkt za lukę

5. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Przyczyny: konflikt religijny w Rzeszy, ambicje Habsburgów, rywalizacja Francji. Przebieg: 4 fazy (czeska, duńska, szwedzka, francuska). Skutki: pokój westfalski — podział wyznaniowy, suwerenność 300 państewek, Francja wzmocniona, Niemcy zdewastowane.
Punktacja: Przyczyny (1 pkt) + przebieg (1 pkt) + skutki (1 pkt).

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Rewolucja naukowa polegała na odejściu od bezkrytycznego opierania się na autorytetach starożytnych (Arystoteles, Ptolemeusz) na rzecz systematycznej obserwacji, eksperymentu i opisu matematycznego zjawisk przyrody. Kluczowe odkrycia — heliocentryzm Kopernika, prawa ruchu planet Keplera, obserwacje teleskopowe Galileusza i prawo powszechnego ciążenia Newtona — ukształtowały nowy, matematyczno-eksperymentalny model uprawiania nauki. Doprowadziło to do wykształcenia metody naukowej oraz powstania pierwszych towarzystw naukowych, takich jak Royal Society w Londynie.
Punktacja: Wskazanie istoty rewolucji (odejście od autorytetów starożytnych na rzecz obserwacji i eksperymentu) – 1 pkt. Podanie przykładu odkrycia (heliocentryzm Kopernika, prawa Newtona) – 1 pkt. Wskazanie znaczenia dla dalszego rozwoju nauki (metoda naukowa, powstanie towarzystw naukowych) – 1 pkt. Łącznie 3 pkt.

7. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Wojna trzydziestoletnia wybuchła w 1618 roku na tle konfliktu religijnego między katolikami a protestantami w Rzeszy Niemieckiej, a bezpośrednim impulsem była defenestracja praska, gdy protestanccy szlachcice czescy wyrzucili z okna zamku katolickich urzędników habsburskich. Konflikt stopniowo się umiędzynarodowił, przechodząc przez fazę czesko-palatynacką, duńską, szwedzką i francuską, angażując kolejno Danię, Szwecję i katolicką Francję (walczącą jednak przeciw Habsburgom z powodów politycznych). Wojna spustoszyła Rzeszę, powodując ogromne straty ludnościowe i gospodarcze, osłabiła pozycję cesarstwa habsburskiego i zakończyła się w 1648 roku pokojem westfalskim, wprowadzającym nowy ład międzynarodowy oparty na suwerenności państw.
Punktacja: 1 pkt za przyczynę (konflikt religijny katolicko-protestancki w Rzeszy, zapoczątkowany defenestracją praską w 1618 r.) + 1 pkt za przebieg (stopniowe umiędzynarodowienie konfliktu — zaangażowanie Danii, Szwecji, Francji) + 1 pkt za skutki (ogromne straty ludnościowe w Rzeszy, osłabienie cesarstwa, pokój westfalski). Maks. 3 pkt.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Absolutyzm francuski Ludwika XIV polegał na skupieniu pełni władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej w rękach monarchy, rządzącego bez zwoływania stanów generalnych i ograniczającego samodzielność arystokracji oraz parlamentów prowincjonalnych. Realizacją tej polityki była m.in. budowa pałacu w Wersalu, gdzie król zgromadził wokół siebie arystokrację, kontrolując ją poprzez system dworskiej etykiety i uzależnienie od królewskich łask.
Punktacja: Uwzględnienie: koncentracji pełni władzy w rękach monarchy (hasło „państwo to ja"), ograniczenia roli arystokracji i parlamentów, centralizacji administracji, merkantylizmu Colberta, budowy Wersalu jako symbolu władzy. Maks. 3 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **D**

3. (1 pkt) **A**

4. (2 pkt) **(1) trzydziestoletnią; (2) państwa** — po 1 pkt za lukę

5. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Iwan: car, opryczнina. Smuta: kryzys, interwencja polska. Romanowowie od 1613.
Punktacja: Iwan IV(1)+Smuta(1)+Romanowowie(1).

6. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Wojna trzydziestoletnia spowodowała ogromne straty demograficzne i zniszczenia gospodarcze na terytorium Rzeszy Niemieckiej, którą wielu historyków uznaje za najbardziej dotkniętą wojną krainę ówczesnej Europy. Na mocy pokoju westfalskiego (1648) Rzesza została faktycznie rozbita politycznie na setki suwerennych w praktyce państw i księstw, a władza cesarza uległa znacznemu osłabieniu. W skali międzynarodowej wojna doprowadziła do ukształtowania nowego ładu politycznego opartego na zasadzie suwerenności państw (tzw. system westfalski), a jej beneficjentami stały się przede wszystkim Francja i Szwecja, które zyskały nowe terytoria i wzrost znaczenia politycznego.
Punktacja: 1 pkt za skutki demograficzno-gospodarcze - ogromne straty ludnościowe i zniszczenia gospodarcze na terenie Rzeszy Niemieckiej. 1 pkt za skutki ustrojowe dla Rzeszy - faktyczne rozbicie polityczne Rzeszy na liczne, suwerenne w praktyce państewka, osłabienie władzy cesarza. 1 pkt za skutki międzynarodowe - ukształtowanie nowego ładu opartego na zasadzie suwerenności państw (tzw. system westfalski), wzrost znaczenia Francji i Szwecji. Maksymalnie 3 pkt.

7. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Wojna trzydziestoletnia wybuchła w 1618 r. jako konflikt religijny między katolikami a protestantami w Czechach (defenestracja praska), szybko przekształcając się w wojnę o dominację w Europie między Habsburgami a koalicją państw protestanckich wspieranych przez katolicką Francję. Wojna spustoszyła zwłaszcza ziemie niemieckie. Pokój westfalski z 1648 r. ukształtował nowy ład w Europie oparty na zasadzie suwerenności państw narodowych i równowagi sił, uznając luteranizm i kalwinizm za wyznania równouprawnione obok katolicyzmu.
Punktacja: Przyczyny - konflikty religijne katolicko-protestanckie, rywalizacja Habsburgów z Francją (1 pkt). Przebieg - eskalacja z konfliktu lokalnego w Czechach do wojny ogólnoeuropejskiej (1 pkt). Znaczenie pokoju westfalskiego - nowy ład, zasada suwerenności państw (1 pkt). Łącznie 3 pkt.

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Wojna domowa w Anglii wybuchła na tle konfliktu między Karolem I Stuartem, dążącym do rządów absolutnych i samodzielnego nakładania podatków, a parlamentem broniącym swoich prerogatyw. Po serii starć zwyciężyły siły parlamentu dowodzone przez Olivera Cromwella; w 1649 r. Karol I został osądzony i stracony, a Anglię ogłoszono republiką (Commonwealth). Wydarzenie to stało się precedensem ograniczenia władzy monarszej, wpływając na późniejszy rozwój monarchii konstytucyjnej po Rewolucji Chwalebnej 1688 r.
Punktacja: Przyczyny konfliktu między królem a parlamentem, np. spory o podatki i zakres władzy (1 pkt) + przebieg i wynik wojny — zwycięstwo parlamentu, egzekucja Karola I (1 pkt) + skutki, np. republika Cromwella, precedens ograniczenia władzy królewskiej (1 pkt). Maks. 3 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 17 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	16–17 pkt
dobry (4)	13–15 pkt
dostateczny (3)	9–12 pkt
dopuszczający (2)	6–8 pkt
niedostateczny (1)	0–5 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/historia/europa-w-xvi-xvii-w**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.